

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7CdoPr/13/2023
Identifikačné číslo spisu:	7217222534
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7217222534.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. Q. X., narodeného XX. M. XXXX, G. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Sedlákom, Košice, Kukučínova 19, proti žalovanej Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Košice, Komenského 73, IČO: 00 397 474, zastúpenej spoločnosťou Sýkora - advokátska kancelária, s.r.o., Košice, Murgašova 3, IČO: 47 256 206, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Matej Sýkora, o určenie neexistencie práva, neplatnosti právneho úkonu a vyslovenie porušenia práva na rovnaké zaobchádzanie, pôvodne vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 42Cpr/77/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. septembra 2022 sp. zn. 11CoPr/13/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 21. septembra 2022 sp. zn. 11CoPr/13/2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Pôvodne Okresný súd Košice II - teraz Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom zo 6. júla 2020 č. k. 42Cpr/77/2017 v spojení s uznesením Mestského súdu Košice z 5. júna 2023 č. k. K2-42Cpr/77/2017-759 nepripustil zmenu žaloby navrhovanú žalobcom podaním zo dňa 6. júla 2020 (I.), zamietol návrh na prerušenie konania do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 41Cpr/26/2018 (II.), zastavil konanie v časti o určenie, že Organizačný poriadok zo dňa 8. decembra 2015 vydaný žalovanou vnútorným predpisom č. 9 je v Čl. 3 ods. 7 písm. c) neplatný a v časti o určenie, že Pracovný poriadok zo dňa 25. novembra 2013 vydaný žalovanou ako vnútorný predpis č. 16 je neplatný (III.), určil, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia prevádzky a investícií vykonané úkonom žalovanej číslo jednania XXX/XXXX/PPO z 22. júna 2017 (IV.), zamietol žalobu o určenie, že Dohoda o zmene pracovných podmienok č. jednania XXX/XXX/PPo zo dňa 22. júna 2017 je neplatná a o určenie, že žalovaná porušila žalobcove práva na rovnaké zaobchádzanie a o uloženie povinnosti odstrániť protiprávny stav prideľovaním práce a platením mzdy podľa Dohody o zmene pracovných podmienok č. jednania XXX/XXkú-pers. zo dňa 31. júla 2015 (V.), priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu

trov konania o určenie, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie v plnom rozsahu (VI.) a napokon priznal žalovanej voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania o určenie, že Organizačný poriadok žalovanej je v Čl. 3 ods. 7 písm. c) neplatný, Pracovný poriadok žalovanej zo dňa 25. novembra 2013 je neplatný, že Dohoda o zmene pracovných podmienok zo dňa 22. júna 2017 je neplatná, a o vyslovenie, že žalovaná porušila žalobcove práva na rovnaké zaobchádzanie s uložením povinnosti odstránenia protiprávneho stavu (VII.) a opravil záhlavie rozsudku v označení žalovanej.

1.1. V dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby, doručeného súdu 13. februára 2019 prvostupňový súd zastavil konanie v časti o určenie, že Organizačný poriadok zo dňa 8. decembra 2015 vydaný žalovanou vnútorným predpisom č. 9 je v Čl. 3 ods. 7 písm. c) neplatný a v časti o určenie, že Pracovný poriadok zo dňa 25. novembra 2013 vydaný žalovanou ako vnútorný predpis č. 16 je neplatný (výrok III.).

1.2. V súvislosti s určením, či žalovaná mala právo odvolať žalobcu z funkcie I. oddelenia prevádzky a investícií vykonané úkonom žalovanej číslo jednania XXX/XXXX/PPO z 22. júna 2017 prvostupňový súd dospel k záveru, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na určení, či žalovaná mala právo jednostranne ho odvolať z funkcie. Po vykonanej právnej analýze konštatoval, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia prevádzky a investícií, lebo takýto výkon práva, ale aj samotná jeho úprava v Organizačnom poriadku žalovanej, bola v rozpore so zákonom.

1.3. Pri posudzovaní prípustnosti žaloby vo vzťahu k určeniu neplatnosti Dohody o zmene pracovných podmienok súd vychádzal z účelu sledovaného zákonom v § 137 písm. d) CSP a to vylúčenie zbytočných žalôb o určenie neplatnosti právnych úkonov (t.j. aj neplatnosti dohody o zmene pracovných podmienok), avšak za súčasného poskytnutia rovnocennej a účinnej ochrany práv a oprávnených záujmov oprávneného iným procesne prípustným žalobným petitom. Súd s poukazom na čl. 4 CSP považoval za účelné a zodpovedajúce princípu spravodlivosti a právnej istoty rozhodnúť aj o (ne)platnosti Dohody o zmene pracovných podmienok zo dňa 22. júna 2017. V prejednávanom prípade sa žalobca v konaní domáhal určenia neplatnosti dohody o zmene pracovných podmienok z dôvodu omylu pri jej uzatváraní. S poukazom na ustanovenie § 19 ods. 1 ZP uviedol, že ani prípadný omyl žalobcu pri uzatváraní tejto dohody by nespôsobil jej neplatnosť, ale mal by za následok vznik práva žalobcu od dohody o zmene pracovných podmienok odstúpiť. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že ust. § 49a OZ je v prejednávanom prípade nepoužiteľné, pretože Zákonník práce v § 19 ods. 1 obsahuje vlastnú úpravu následkov omylu pri uzatváraní pracovnoprávnej zmluvy. Tvrdený omyl žalobcu pri uzatváraní dohody o zmene pracovných podmienok, ktorý mal byť vyvolaný neplatným odvolaním z funkcie, preto nespôsobuje neplatnosť predmetnej dohody. Z obsahu dohody rovnako vyplýva, že druh práce, ktorú mal žalobca od 23. júna 2017 vykonávať, bol dohodnutý ako - Odborný zamestnanec. Takéto označenie druhu práce bolo síce strohé a všeobecné, avšak ani táto skutočnosť neplatnosť predmetnej dohody nespôsobila, nakoľko ZP ani iný právny predpis neobsahuje definíciu pojmu druh práce. Jeho dojednanie sa v pracovnej zmluve ponecháva len na vôľu účastníkov zmluvy. Žalobca mal rovnaký druh práce - Odborný zamestnanec a rovnaké miesto výkonu práce - Rektorát Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach dohodnutý už v Pracovnej zmluve zo dňa 30. decembra 2014, ktorú dohodu považoval za platnú. Predmetnou Dohodou o zmene pracovných podmienok zo dňa 22. júna 2017 došlo u žalobcu k tomu, že bol opätovne zaradený na ten istý druh práce, na aký s ním bola uzavretá pracovná zmluva. Pri podpisovaní dohody mu bolo oznámené, že všetko ostáva tak, ako bolo pri nástupe do zamestnania. Za takejto skutkovej situácie súd bolo pracovné zaradenie žalobcu - Odborný zamestnanec súladné s ust. § 43 ods. 1 písm. a) ZP, s tým, že takéto, aj keď všeobecné označenie pracovného zaradenia, nespôsobilo neplatnosť predmetnej dohody. Rovnako súd neuveril žalobcovi, že dohodu podpísal pod nátlakom a v časovej tiesni. Toto tvrdenie v konaní preukázané nebolo. Vo vzťahu k absencii dohody o mzdových podmienkach súd poukázal na to, že Dohoda o zmene pracovných podmienok zo dňa 22. júna 2017 obsahuje odkaz na Kolektívnu zmluvu, pričom odmeňovanie u žalovanej vyplýva z Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa. Preto ani skutočnosť, že žalobcovi nebolo pri uzatvorení dohody o zmene pracovných podmienok doručené súčasne aj rozhodnutie o výške a zložení jeho funkčného platu, nezakladá jej neplatnosť. Na základe uvedeného súd nevyhovел návrhu ani v časti, v ktorej žalobca namietal porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a v tejto časti žalobu zamietol.

1.4. Pokiaľ žalobca tvrdil, že žalovaná vo vzťahu k nemu reagovala šikanózne a diskriminačne súd takéto konanie nezistil a ani žalobca neuniesol dôkazné bremeno, lebo nepreukázal také okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver o jeho diskriminácii.

1.5. Žalobca tiež navrhoval prerušenie konania do právoplatného skončenia veci vedenej tunajším súdom pod sp. zn. 41Csp/26/2018, v ktorej sa žalobca domáha určenia neplatnosti skončenia jeho pracovného pomeru výpoveďou zo dňa 19. marca 2018. Poukázal na to, že sa musí prv domáhať neplatnosti skončenia pracovného pomeru, aby bola u neho daná aktívna vecná legitímácia aj nevyhnutný právny záujem pre konanie, ktoré má byť prerušené. S ohľadom na záver súdu o procesnej prípustnosti predmetnej žaloby súd návrhu na prerušenie konania nevyhovel.

1.6. Žalobca bol úspešný čiastočne vo vzťahu k nároku o určenie, že žalovaná nemala právo odvolať ho z funkcie. Vo vzťahu k tomuto nároku má preto voči žalovanej právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Na odvolanie žalobcu a žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 21. septembra 2022 sp. zn. 11CoPr/13/2020 v spojení s uznesením z 31. júla 2023 sp. zn. 11CoPr/13/2020 potvrdil prvostupňový rozsudok v napadnutom zamietavom výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti dohody o zmene pracovných podmienok č. XXX/XXX/PPo . zo dňa 22. júna 2017 a o vyslovenie, že žalovaná porušila žalobcove práva na rovnaké zaobchádzanie vrátane nápravy protiprávneho stavu (I.), zmenil rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku a žalobu o určenie, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia prevádzky a investícií vykonané úkonom žalovanej č.j. XXX/XXXX/PPO z 22. júna 2017 tak, že žalobu v tejto časti zamietol (II.), odmietol odvolanie žalobcu proti výroku o nepripustení zmeny žaloby (III.), zaviazal žalobcu nahradiť žalovanej trovy konania (IV.) a opravil záhlavie rozsudku v označení žalovanej.

2.1. Pokiaľ žalobca namietal, že súd umožnil žalovanej ako silnejšej strane sporu predkladať tvrdenia a dôkazy podľa vývoja dôkaznej situácie, pričom iba jemu ako zamestnancovi (slabšej strane) patrilo právo predkladať a označiť všetky skutočnosti a dôkazy až vyhlásenia rozhodnutia a iba voči nemu sa nemali uplatniť ustanovenia o sudcovskej a zákonnej koncentrácii, odvolací súd konštatoval, že uvedená námietka nebola spôsobilá spochybniť vecnú správnosť rozsudku. Vyložil pojmy procesnej aktivity, kontradiktórnosti konania a odklonu od nej v prípade antidiskriminačného sporu a individuálneho pracovnoprávneho sporu (§ 312 a § 320 CSP), a to v záujme vydania spravodlivého rozhodnutia. V tejto súvislosti konštatoval, že vylúčenie aplikácie ustanovení o zákonnej koncentrácii konania znamená to, že slabšia strana má právo predkladať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany aj v čase od vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania do vyhlásenia rozsudku a nie to, ako sa mylne domnieva žalobca, že by zamestnávateľ nemohol uplatňovať prostriedky procesnej obrany do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Porušením procesného postupu by bolo prihladenie súdu na prostriedky procesnej obrany žalovanej uplatnené po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania do vyhlásenia rozsudku (§ 219 ods. 2 prvá veta CSP), čo však žalobca nenamietal.

2.2. V súvislosti s rozhodnutím prvostupňového súdu o platnosti dohody o zmene pracovných podmienok a neexistencii dôvodov porušenia práva na rovnaké zaobchádzanie sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a v odpovedi na podstatné argumenty žalobcu v podanom odvolaní odvolací súd ďalej uviedol, že sa obmedzil len na výhrady, ktoré mali na vec podstatný význam. Z obsahu žalobného návrhu a opísania skutkového deja vyplynulo, že žalovaná po neplatnom odvolaní žalobcu z funkcie vedúceho zamestnanca s ním nemohla platne uzavrieť dohodu o zmene pracovných podmienok, z ktorého dôvodu (ako aj z dôvodov tvrdenej absolútnej neplatnosti) sa žalobca domáha určenia jej neplatnosti súdom. Podľa obsahu žaloby bolo preto podriaďiť danú vec pod procesný režim ustanovenia § 137 písm. d) CSP, z čoho vychádzal aj prvostupňový súd, pričom žalobca ani v odvolacom konaní nenamietal postup súdu, pri ktorom vyhodnotil podanú žalobu ako žalobu na určenie právnej skutočnosti. Odvolací súd zdôraznil, že oproti pôvodnej právnej úprave v OSP Civilný sporový poriadok rozlišuje žaloby na určenie práva (§ 137 písm. c) CSP) a žaloby na určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d) CSP). U žalôb na určenie práva nová právna úprava zotrvala na preukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (s výnimkou, ak tento naliehavý záujem vyplýva z osobitného predpisu). U žalôb na určenie právnej skutočnosti podmienila ich prípustnosť iba za predpokladu, že požadované určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu. Podľa novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že podanú žalobu o určenie neplatnosti predmetnej dohody je potrebné zamietnuť ako procesne neprípustnú. I keď z iného dôvodu ako uviedol prvostupňový súd,

odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil.

2.2.1. V súvislosti s tvrdením žalobcu, že žalovaná porušila (aj) jeho práva na rovnaké zaobchádzanie s reštitučným nárokom, t.j. nápravou protiprávneho stavu, odvolací súd najskôr odcitoval ustanovenia § 13 ods. 1 a 2 ZP, § 2 antidiskriminačného zákona, uviedol právno-teoretické východiska a na ich základe konštatoval, že pre úspešné uplatnenie nárokov z práva na ochranu pred porušovaním zásady rovnakého zaobchádzania, ktoré podľa skutkového vymedzenia žaloby vznikli priamou diskrimináciou žalobcu v súvislosti s jeho odvolaním z funkcie I. zamestnanca, bol žalobca povinný jednak tvrdiť, že bol oproti iným osobám znevýhodnený; musel teda vyjadriť komparátor diskriminačného konania a zároveň bol povinný uviesť aj pohnútku tejto žalovanou vyvolanej nerovnosti (táto bola založená na tvrdení o odvolaní z funkcie z dôvodu, že poukazoval na rôzne pochybenia zamestnávateľa, čím sa stal pre neho nepohodlným). Bolo teda na ňom, aby presvedčil o tom, že existujú osoby, ktorým sa dostávalo priaznivejšieho zaobchádzania a že jediný rozdiel oproti nim spočíval v chránenom dôvode. Tieto skutočnosti (pokiaľ ide o uvedenie komparátora diskriminačného konania) však žalobca ani len netvrdil. Navyše podľa posúdenia odvolacieho súdu, žalobca v spore neponúkol ani len nepriamy dôkaz, podporujúci ním prezentovaný dôvod, pre ktorý ho žalovaná odvolala z funkcie. Jedinú indíciu v tomto smere reprezentuje časová nadväznosť tohto kroku zamestnávateľa na závery porád, počas ktorých žalobca poukazoval na pochybenia žalovanej, ktorá súvislosť ale sama o sebe na presvedčivý záver o možnej diskriminačnej povahe konania žalovanej, rozhodne nepostačuje. V konaní ani inak nevyšlo najavo nič, čo by hoci len naznačovalo diskriminačný motív zmeny na poste vedúceho oddelenia žalovanej.

2.3. Pokiaľ išlo o nárok na určenie, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia, odvolací súd považoval odvolacie výhrady žalovanej o neexistencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení za opodstatnené. Interpretujúc ustanovenie § 137 písm. c) a § 217 ods. 1 CSP a predpoklady naliehavého právneho záujmu odvolací súd poukázal na dovolaciu prax (5Cdo/31/2011, 2Cdo/110/2009) a názor právnej doktríny, aby uzavrel, že v danom prípade podľa jeho názoru žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, že žalovaná nemala právo ho odvolať z funkcie vedúceho oddelenia, ak jeho pracovnoprávny vzťah vo funkcii vedúceho zamestnanca (v čase rozhodovania prvoinštančného súdu) už neexistoval, pretože zanikol uplynutím dohodnutého funkčného obdobia ku dňu 31. júla 2019. Pokiaľ žalobca vo svojich podaniach, ako aj súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku naliehavý právny záujem na rozhodnutí súdu v tejto časti odôvodňovali potrebou uplatnenia prípadných nárokov na plnenie (napr. mzdových nárokov, škody, prípadne nemajetkovej ujmy) odvolací súd uviedol, že otázku (ne)platnosti odvolania žalobcu, resp. práva odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia (už zaniknutého) pracovnoprávneho vzťahu vo funkcii vedúceho zamestnanca si súd môže v prípadných budúcich sporoch o plnenie posúdiť prejudiciálne. Naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP je nutné chápať ako procesnú podmienku konania, ktorú súd skúma v každom štádiu konania, teda nepochybne musí byť daný a preukázaný aj v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu.

2.4. V súvislosti s uznesením o nepripustení zmeny žaloby odvolací súd uviedol, že napadnuté uznesenie nepatrí medzi uznesenia, proti ktorým je podľa ust. § 357 ods. 1 písm. b) až o) CSP odvolanie prípustné a nakoľko voči tomuto uzneseniu, keďže bolo vydané sudcom (nie súdnym úradníkom), nie je prípustná ani sťažnosť podľa ust. § 239 ods. 1 CSP, odvolací súd ako objektívne neprípustné odvolanie žalobcu proti nemu postupom podľa ust. § 386 písm. c) CSP odmietol.

2.5. V súlade s ust. § 396 ods. 2 CSP odvolací súd zmenil rozsudok i v závislom výroku o trovách konania a rozhodol o trovách celého konania podľa ust. § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP tak, že priznal plne úspešnej žalovanej proti žalobcovi nárok na 100 % náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a trov odvolacieho konania. O výške prisúdenej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 262 ods. 1, 2 CSP).

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti výrokov I., II. a IV. podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) na 30 stranách dovolanie, ktorého podstata spočívala v tom, že „odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie, resp. aby vôbec poskytol možnosť dovolateľovi vyjadriť sa k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa, čím došlo k nesprávnemu procesnému postupu odvolacieho súdu (§384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP), ktoré

znemožnili dovolateľovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP". Dovolanie podal aj podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, pričom v súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázal na obsah vyššie uvedenej námietky súvisiacej s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP. Za právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) považoval otázku „posúdenia podmienok prípustnosti žaloby v prípade kumulácie objektívnej pri uplatňovaní nárokov podľa ust. § 137 písm. c) CSP a ust. § 137 písm. d) CSP, keď uplatnený nárok v zmysle písm. d) súvisí a odvíja sa od nároku pod písm. c) CSP a v prípade rozhodnutia o nich sa vytvorí pevný právny základ pre posúdenie ďalších nárokov z porušenia práva". V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP odcitoval jeho znenie a poukázal na R 26/1972, R 24/1995, ZSP 78/2006 a 2Obo/11/2009. V ďalšom texte žalobca poukázal na množstvo súdnych rozhodnutí cez prizmu ktorých poukazoval na jeho súdnu argumentáciu, polemizoval s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňoval správnosť jeho rozhodnutia alebo kritizoval prístup odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci.

3.1. V závere žalobca navrhol, aby dovolací súd podľa § 444 ods. 1,2 CSP odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, keďže na prvostupňovom súde prebieha viacero súdnych konaní, z ktorých niektoré sú prerušené do právoplatného ukončenia dovolaním napadnutého sporu. V prípade, že súd neodloží vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku, popr. neodloží jeho právoplatnosť, hrozí, že dôjde k premŕčaniu uplatnených nárokov žalobcu v uvedených konaniach. Zároveň navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté odvolacie rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol resp. zamietol a návrh na odklad vykonateľnosti taktiež zamietol a priznal jej náhradu dovolacích trov. Žalovaná považuje žalobcom uplatnené dovolanie za nedôvodné, neopodstatnené, zmätočné a procesne neprípustné. Uviedla, že odvolací súd nebol povinný vytyčiť odvolacie pojednávanie, pretože vychádzal zo skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom. V podstatnom poukázala správne právne závery odvolacieho súdu, ako aj na to, že žalobca v podanom dovolaní nevymedzil žiadnu právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorej vyriešenie odvolacím súdom by vykazovalo znaky popísané v § 421 písm. a), b) a c) CSP. Žalobcom nastolená otázka sama o sebe je zmätočná, neurčitá a vôbec z nej nie je zrejmé, čím by sa mal dovolací súd v konaní zaoberať. Uvedená otázka v konaní pred súdom prvej inštancie ani pred odvolacím súdom nebola riešená a jej zodpovedanie nemá vo vzťahu ku konaniu žiaden význam. V prejedávanom prípade žalobcom podaná žaloba nemala oporu v zákone, a to v ust. § 137 písm. c) ani § 137 písm. d) CSP, preto formulácia vyššie uvedenej právnej otázky nemôže obstať.

5. Žalobca k vyjadreniu žalovanej v podstate zotrval na svojich doterajších argumentoch.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalobcu, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti resp. právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 a 2 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

8. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

11. Žalobca v podanom dovolaní namietal, že „odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery ... bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie, resp. aby vôbec poskytol možnosť dovolateľovi vyjadriť sa ...“ (bod 3.).

12. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

12.1. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

12.2. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (napr. 7Cdo/1/2018, 2Cdo/33/2020, 7Cdo/129/2019, 7Cdo/21/2020, 2Cdo/275/2019, 7Cdo/238/2022).

13. Dovolací súd predovšetkým uvádza, že nosné (relevantné) dôvody, na základe ktorých prvostupňový súd (i) vyhovel žalobe (o odvolaní žalobcu z funkcie) a (ii) zamietol žalobu (o určenie, že Dohoda o zmene pracovných podmienok je neplatná) spočívali v jeho právnom závere, že

(i) žalobca preukázal naliehavý právny záujem na určení, či žalovaná mala právo jednostranne ho odvolať z funkcie. Po vykonanej právnej analýze konštatoval, že žalovaná nemala právo odvolať žalobcu z funkcie vedúceho oddelenia prevádzky a investícií, lebo takýto výkon práva, ale aj samotná jeho úprava v Organizačnom poriadku žalovanej, bola v rozpore so zákonom (bod 1.2.).

(ii) žalobca sa určenia neplatnosti Dohody domáhal z dôvodu omylu pri jej uzatváraní. Vec potom posúdil podľa § 19 ods. 1 ZP (§ 49a OZ bol na vec nepoužiteľný) a uviedol, že ani prípadný omyl žalobcu pri uzatváraní tejto dohody by nespôsobil jej neplatnosť, ale mal by za následok vznik práva žalobcu od dohody o zmene pracovných podmienok odstúpiť. Tvrdený omyl preto nespôsobil neplatnosť predmetnej dohody. Neplatnosť Dohody nevyplývala ani z označeného (všeobecného) druhu práce, čo následne prvostupňový súd vysvetlil. Ďalej prvostupňový súd uviedol, že neuveril žalobcovi, že Dohodu podpísal pod nátlakom a v časovej tiesni, keďže toto tvrdenie v konaní preukázané nebolo. V neposlednom rade uviedol, že ani skutočnosť, že žalobcovi nebolo pri uzatvorení dohody o zmene pracovných podmienok doručené súčasne aj rozhodnutie o výške a zložení jeho funkčného platu,

nezakladá jej neplatnosť (1.3.).

14. Odvolací súd bez zopakovania dokazovania, bez nariadenia pojednávania a bez splnenia si poučovacej (manudukčnej) povinnosti (bod 12) založil svoje nosné dôvody v súvislosti so svojim zmeňujúcim výrokom (o odvolaní žalobcu z funkcie) a potvrdzujúcim výrokom (o určenie, že Dohoda o zmene pracovných podmienok je neplatná) na zásadne odlišnom právnom posúdení veci (body 2.3. a 2.4.) od právnych záverov prvostupňového súdu.

(i) Pri odvolaní žalobcu z funkcie dospel k záveru, že žalobca nemal naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu, že v čase rozhodovania súdu pracovnoprávny vzťah vo funkcii vedúceho zamestnanca už neexistoval, pretože zanikol uplynutím dohodnutého funkčného obdobia ku dňu 31. júla 2019, ktorý argument uviedla žalovaná v rámci podaného odvolania. Z uvedených dôvodov odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok a v tejto časti žalobu zamietol.

(ii) Pri posudzovaní platnosti dohody o zmene pracovných podmienok odvolací potvrdil prvostupňový rozsudok, pričom paradoxne poukázal aj na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP (t.j., že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia), avšak za nosné dôvody, na rozdiel od dôvodov prvostupňového súdu (bod 1.3.), považoval skutočnosť, že v tejto časti išlo o žalobu na určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d) CSP), v zmysle ktorého procesného ustanovenia nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných/nových právnych záveroch, ako súd prvej inštancie, pričom tieto iné právne závery boli pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Podstatou manudukčnej (poučovacej) povinnosti (§ 382 CSP) je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Keďže odvolací súd takto nepostupoval a túto povinnosť si nesplnil, dovolateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietať správnosť tohto iného/nového právneho názoru zaujatého až v samotnom odvolacom rozhodnutí. Navyše odvolací súd v prípade posudzovania odvolania žalobcu z funkcie založil svoju argumentáciu na procesnej obrane žalovanej použitej (až) v odvolacom konaní (§ 366 CSP), pričom v prípade žalovanej (zamestnávateľa) neplatí ustanovenie § 320 veta druhá CSP a rovnako tak v tomto prípade vychádzal zo skutkového stavu nezisteného prvostupňovým súdom (§ 383 až § 385 CSP). Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

16. Nakoľko dovolací súd uznal prípustnosť a dôvodnosť dovolacej námietky vyplývajúcej z § 420 písm. f) CSP, tak sa ďalej nezaoberal ostatnými žalobcom namietanými skutočnosťami.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.